

Tema 9

Estratificació social.
Desigualtats i relacions de classe
social i mobilitat social

Índex del tema

- Presentació
- Continguts
- Objectius
- Activitats
- Referències

Continguts

- 1. Desigualtat social. Estructura, estratificació i classes socials.
- 2. Sistemes d'estratificació social
- 3. L'estratificació per classes socials
- 4. El problema de la medició de les classes socials
- 5. La teories de les classes socials
  - Les teories clàssiques de les classes socials
  - Les teories sintètiques de les classes socials
- 6. La mobilitat social i l'aburgesament de la classe treballadora
- 7. Les implicacions de pertànyer a una classe

Objectius

- ❑ Relacionar la ideologia de l'igualitarisme amb el sistema i l'estructura social
- ❑ Conèixer el significat i les relacions dels conceptes "estructura social", "classe social", "estratificació social".
- ❑ Ser conscient dels problemes en el mesurament i determinació de les classes socials
- ❑ Conèixer algun procediment per a situar individus en les classes socials
- ❑ Conèixer les principals teories sobre les classes socials
- ❑ Conèixer el significat de "mobilitat social" i les seues implicacions
- ❑ Valorar la relació entre problemes socials i classes baixes

1. Desigualtats. Estructura, estratificació i classes socials

- L'imperant en la societat és la desigualtat
  - Estratificació
- Igualtat és una idea moral
  - Igualitarisme

1. Desigualtat. Estructura, estratificació i classes socials

- Principals elements de desigualtat social
  - Gènere *Sexisme*
  - Edat *Etarisme*
  - Ètnia-Raça *Racisme-etnocentrisme*
  - Classe social *Classisme*
  - Altres
- Principis estructurants
  - Posicions
    - Relacions
    - Oportunitats i recursos
    - Generen identitats

1. Desigualtat. Estructura, estratificació i classes socials

- Sociologia i classe social
  - “Classiocentrisme”
- Perdua d’interés
  - Per canvi de focus
    - Gènere
    - Ètnia
  - Per l’augment de les classes mitjanes (canvis productius en el capitalisme/Estat benestar)
  - Per difusió del pensament neoliberal
    - Ambós coincidixen en pensar que ja no hi ha classes socials

1. Desigualtat. Estructura, estratificació i classes socials

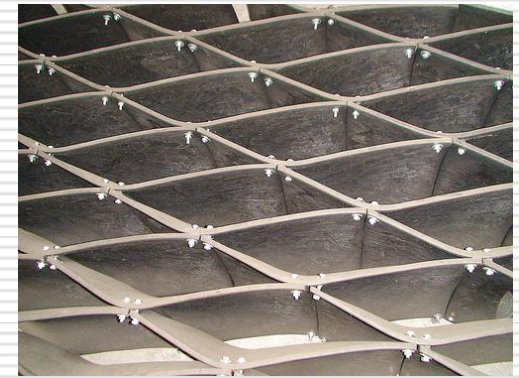
- El Treball Social ens fa palés l'existència de les classes socials i les desigualtats de classe

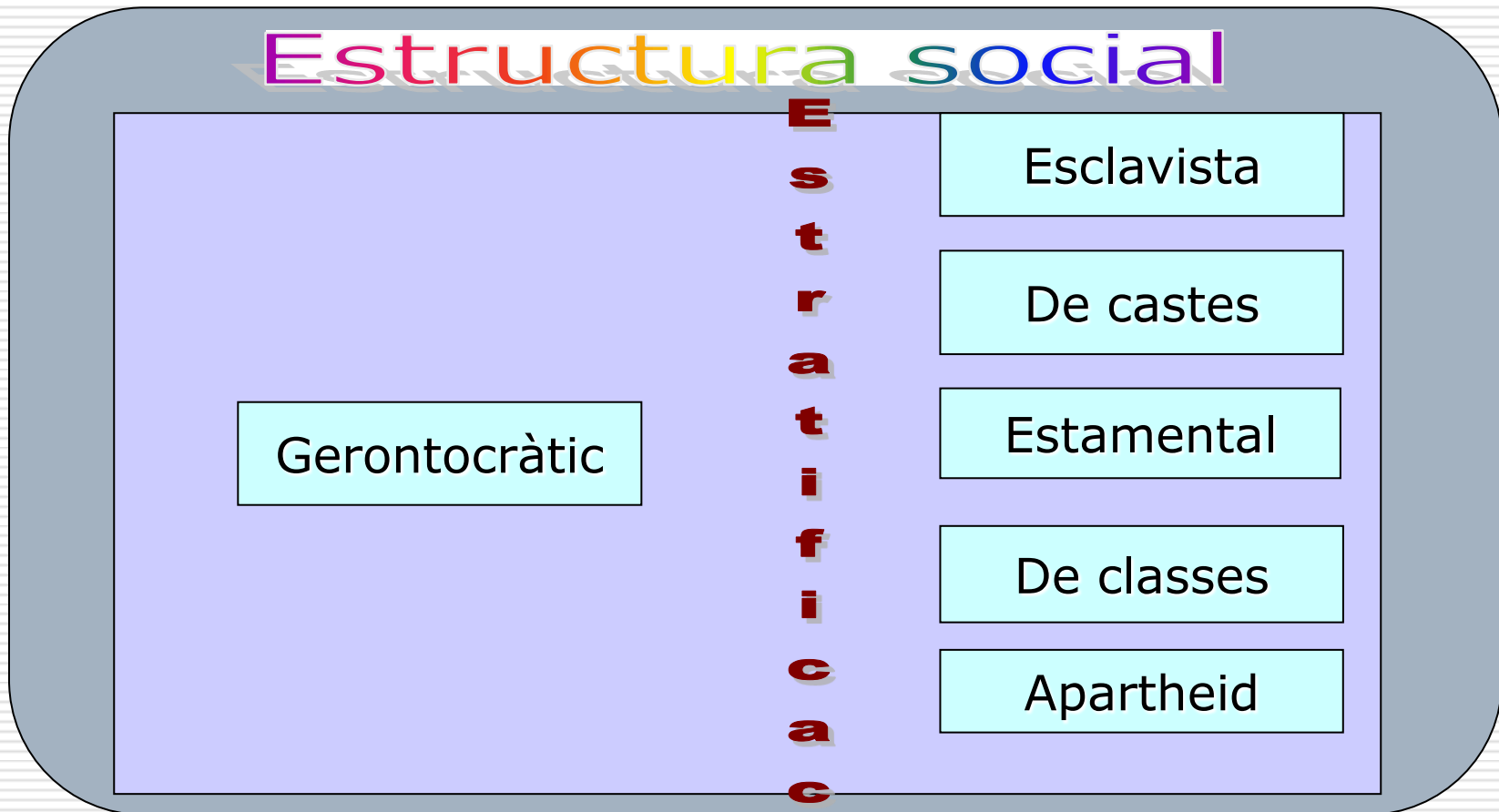
1. Desigualtat. Estructura, estratificació i classes socials

- Estructura social
  - Estratificació social
    - Estructura o estratificació per classes

2. Sistemes d'estratificació social

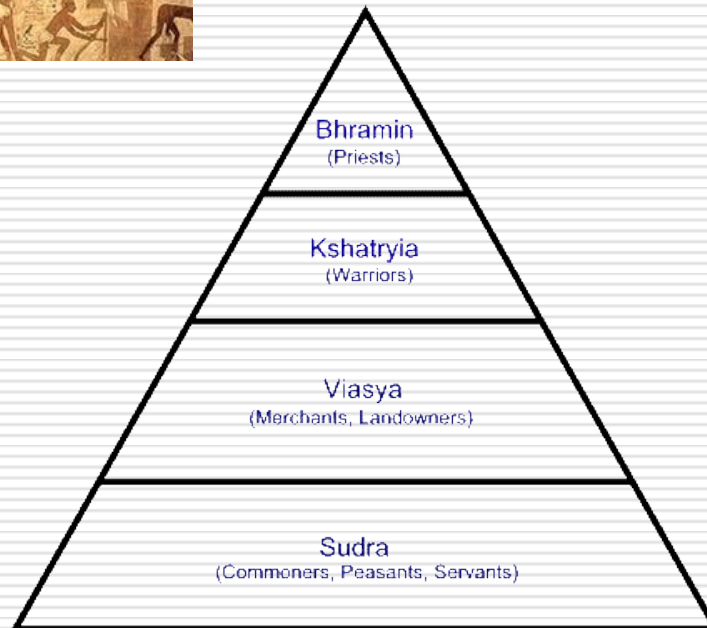
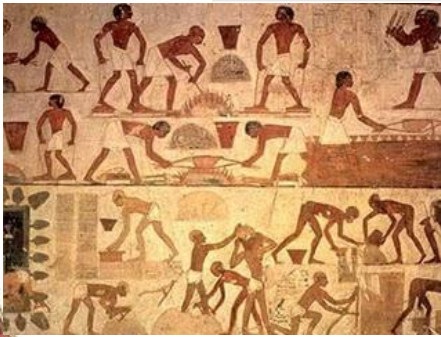
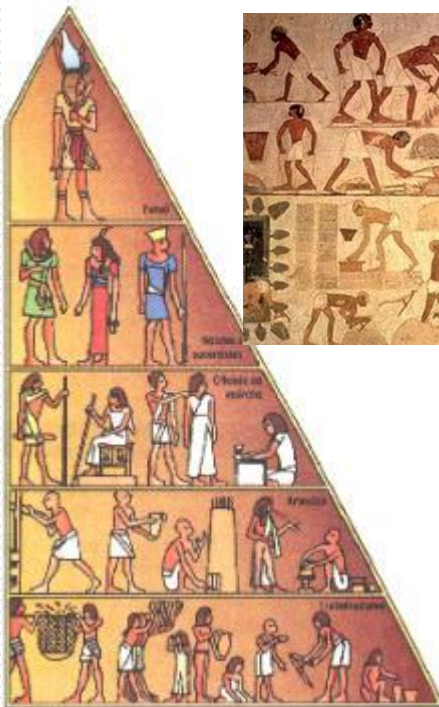

2. Sistemes d'estratificació social

- Societats arcaïques
  - Edat-gènere
- Societats premodernes
  - Esclavitud
  - Castes (INDIA)
  - Estaments (FEUDALISME)
- Societats modernes
  - Classes (CAPITALISME INDUSTRIAL)

2. Sistemes d'estratificació social

Outcast-Out of Caste, Untouchable
(street sweepers, latrine cleaners)

2. Sistemes d'estratificació social

- Estratificació de classe i altres:
  - No natural
  - Sense sanció religiosa o legal, sinó basada en l'economia i en l'èxit
  - La tradició no és determinant
  - Més important l'estatus adquirit que l'adscrit
  - Legalment obertes
  - Sense límits legals al matrimoni
  - Límits imprecisos
  - Major movilitat social

3. L'estratificació per classes socials

- Estratificació del sistema econòmic capitalista industrial

3. L'estratificació per classes socials

- Classe alta
  - Per a alguns elits
    - $E = CA$
    - $E \neq CA$
    - $E < CA$
  - Els rics
    - *"Les 225 persones més riques del món posseïxen tant com el 47% de la humanitat."*
  - Concentració de poder i privilegis
  - Dificultat d'evaluar i estudiar
  - No són un grup homogeni ni una categoria estàtica

3. L'estratificació per classes socials

Classe mitjana

Dues postures

No existeix

Sí existeix

Majoria de la població en les societats occidentals

Molt diversificada

Credencials educatives

Treballadors qualificats i en el terciari

3. L'estratificació per classes socials

Classe baixa

■ Altres noms:

- Treballadora
- Proletariat
- Populars
- Subordinades

■ Treballadors manuals en la indústria (coll-blau) i serveis

■ Poc ideologitzada

- Tesi de l'aburguesament

3. L'estratificació per classes socials

Infraclasse

- “Lumpenproletariat” (Marx)
- No és una classe social en si mateix (desclassats)
- Es prefereix el terme “exclusió”
  - Però és negatiu (mancances)
- Manca de participació social
- Atur, malalties, addiccions, accidents, vellea, minories...

4. El problema de la medició de les classes socials

- Individus o famílies
- Inactius
- Activitat en l'economia sumergida
- El patrimoni

Cuadro 10.1 El esquema de clase de Goldthorpe

Clase		Relación laboral	
Servicio	I	Profesionales, administradores y funcionarios de grado superior. Grandes directivos y propietarios.	Relación empresarial o de servicio.
	II	Profesionales, administradores y funcionarios de grado inferior. Pequeños directivos y propietarios.	Relación de servicio.
Intermedia	III	Empleados con oficios rutinarios no manuales que trabajan en labores administrativas y comerciales (en general de oficina). El grueso de los empleados en el sector servicios.	Intermedia.
	IIIb	Empleados con oficios rutinarios no manuales de rango inferior (ventas y servicios).	Intermedia (hombres), contrato laboral (mujeres).
	IV	Pequeños propietarios y artesanos autónomos.	Empresario.
	IVb	Pequeños propietarios y artesanos sin empleados.	Autónomo.
	IVc	Agricultores y pequeños propietarios que no sean trabajadores agrícolas autónomos.	Empresario o autónomo.
	V	Técnicos de rango inferior, supervisores de trabajadores manuales.	Intermedia.
Obrera	VI	Trabajadores manuales cualificados.	Contrato laboral.
	VII	Trabajadores manuales semicualificados y no cualificados.	Contrato laboral.
	VIIb	Trabajadores agrícolas.	Contrato laboral.

5. Les teories de les classes socials

- Teories clàssiques
  - Marx (dual-propietat)
  - Weber (tridimensional)
  - Funcionalisme (estatus-ocupació)
- Teories recents (sintètiques)
  - Neomarxistes
  - Neoweberians

5. Les teories de les classes socials

- Causes de revisió clàssiques
  - Separació propietat, gestió, control
  - Heterogeneïtat de la classe treballadora
  - Existència de lleis i polítiques públiques de protecció social i drets dels treballadors (Estat del benestar)
  - Millora de les condicions de vida dels treballadors i dels seus nivells de vida
  - Organitzacions sindicals més poderoses, a pesar baixa afiliació, amb gran capacitat de negociació
  - Institucionalització del conflicte
  - Augment de la classe mitjana, relacionat amb el sector servicis (*White-collar*)
  - Operacionalització

6. La mobilitat social i l'aburgesament de la classe...

Mobilitat social

■ Horitzontal

De localitat (barri, ciutat, país...)

■ Vertical

Ascendent/descendent

■ D'un individu (intrageneracional)

■ Entre generacions (intergeneracional)

■ Entre societats

■ Entre sistemes d'estratificació

■ Diacrònica per a una classe

6. La mobilitat social i l'aburgesament de la classe...

- Mobilitat social ascendent
  - Canvi en l'estructura ocupacional
  - Capacitats i esforç-èxit
  - Matrimoni
  - Ètnia
  - Les contingències vitals (sort)

6. La mobilitat social i l'aburgesament de la classe...

- Mobilitat social descendent
  - Menys atesa
  - Menys freqüent
  - La intrageneracional sol tindre com a causa:
    - Ansietats i problemes psicològics
    - Malalties
    - Dones divorciades o separades amb fills
    - L'atur
    - Vellea
    - O una combinació d'elles

6. La mobilitat social i l'aburgesament de la classe...

- Quina societat és la més oberta?
  - Lipset i Bèndix, 1959: de treballs de coll blau a coll blanc.
  - EEUU no era més oberta que qualsevol de les altres 8 societats industrials analitzades
    - (Japó, GB, França, Alemanya, Suècia, Suïssa, Dinamarca, Itàlia)

6. La mobilitat social i l'aburgesament de la classe...

- S'està aburgesant la classe treballadora (Goldthorpe)

7. Les implicacions de pertànyer a una classe

- Mortalitat infantil
- Pes al nàixer
- Esperança de vida
- Salut física
- Estatura física
- Endogàmia
- Divorci
- Nom propi
- Població reclusa
- Vot polític
- Sindicació
- Fracàs-èxit escolar
- Escola privada/publica
- Elecció d'estudis
- Vivenda en propietat
- Mode de parlar
- Gustos, hàbits i pràctiques culturals

Activitats

- 1. Defineix "movilitat social"
- 2. Relaciona els conceptes d'estratificació social i classe social
- 3. Exposa la teoria marxista de l'estratificació social i assenyala les principals crítiques a que se li poden fer a aquesta teoria
- 4. Si a una obrer manual no qualificat de classe baixa li tocara una sèrie sencera de la grossa de Nadal (o altre premi de molts milions de eurs, ascendiria a la classe alta? Raona la teua resposta
- 5. Com podries constatar si hi ha relacion entre la classe social a la que es pertany i el vot polític? I si n'hi ha, com l'explicaries?

Referències bibliogràfiques

- ❑ CROMPTON, R. (1994) *Clase y estratificación. Una introducción a los debates actuales*. Tecnos.
- ❑ TEZANOS, J. F. (1997) *Tendencias sociales sobre estratificación y desigualdad*. Madrid, Sistema.
- ❑ KERBO, H. R. (2003) *Estratificación social y desigualdad. El conflicto de clase en perspectiva histórica comparada y global*. Madrid, Mc Graw Hill.
- ❑ LITTLEJOHN, J. (1983) *La estratificación social*. Madrid, Alianza.